

مروری کوتاه بر داستان‌نویسی

بخش داستان یکی از رشته‌های زبان و ادبیات فارسی در جشنواره نوجوان خوارزمی است.

هر داستان می‌تواند نزدیک‌ترین تطبیق را با چیزهایی داشته باشد که در جهان رخ داده‌اند (داستان واقع‌گرا) یا برعکس، بسیار خیالبافانه باشد به طوری که درکی از آن در زندگی معمول نداشته باشیم (فانتزی). شما با دیدن هر تصویر می‌توانید قصه آن را روایت کنید. برای روایت کامل‌تر و دلنشین‌تر باید با عناصر داستان آشنا باشید.

عناصر داستان

پی‌رنگ^۱ (طرح)

داستان از فرایند تغییر می‌گوید. به عنوان مثال در یک داستان وضعیت شخصیت اصلی داستان تغییر می‌کند یا در داستانی دیگر تلقی خواننده از شخصیت اصلی تغییر می‌کند و به همین دلیل هر داستان به نقشه و الگو احتیاج دارد. در طرح داستان به شروع و پایان قصه توجه کنید. شخصیت‌های اصلی را جدا کنید. آن‌ها کانون توجه ما هستند و ماهیت تغییراتی که برای آن‌ها رخ می‌دهد تا حدودی روشن می‌کند قصه درباره چیست. طرح داستان کمک می‌کند تا کنش‌ها و واکنش‌های شخصیت‌های داستان منظم باشند و خواننده آن‌ها را باور کند.

در طرح داستان روابط علت و معلولی و استدلال‌های دقیق و منسجمی در مراحل تغییرات باید وجود داشته باشد. نقطه شروع (آغاز درگیری در قصه) فراز و فرودها و نقطه اوج در پی‌رنگ مشخص می‌شود.

شخصیت‌پردازی

نویسنده برای روایت قصه شخصیت‌های داستانی را خلق می‌کند. داستان‌ها معمولاً یک شخصیت اصلی یا محوری دارند و بقیه شخصیت‌ها در رابطه با او مورد بحث و پرداخت قرار می‌گیرند. خواننده به کمک توصیف‌های غیر مستقیم، گفتگوها و کنش‌ها و واکنش‌های شخصیت‌ها آن را می‌شناسد.

زمان و مکان

¹plot

آموزش و راهنمای محور زبان و ادبیات فارسی جشنواره نوجوان خوارزمی

هر واقعه‌ای در زمان و مکان خاصی روی می‌دهد. هر گاه نویسندگان بخواهند به طور غیرمستقیم شخصیت‌ها و روند داستان را به خواننده نشان دهند با توصیف محیط اطراف و شرایط زمانی این کار را انجام می‌دهند. به کارگیری درست دو عنصر زمان و مکان در باورپذیری عمل داستانی نقش مهمی دارد.

زاویه دید

راوی ماجرای داستان معمولاً یا اول شخص است یا سوم شخص (دانای کل). اول شخص ماجرا را از درون اثر روایت می‌کند اما دانای کل بر همه اعمال، رفتار و ذهنیت‌های شخصیت‌ها و رویدادهای داستان اشراف دارد و به همین سبب، از موضعی برتر به روایت داستان می‌پردازد. انتخاب راوی درست بر نوع روایت داستان و درک مخاطب اثری عمیق دارد.

سبک

هر نویسنده سبک یا شیوه نگارش خاص خودش را دارد. بعضی‌ها در نگارش به زبان گفتاری روی می‌آورند، برخی نثری فاخر و ادبی را برمی‌گزینند. عده‌ای با زبان طنزآمیز می‌نویسند. برای خواننده چگونگی گفتن داستان نیز مهم است. سبک ارتباط بین خواننده و نویسنده را برقرار می‌کند.